D • N
6/12 1950

USA och Västeuropa

Då den amerikanske presidenten — utrustad med ett slags fullmakt från Förenta nationernas säkerhetsråd — i juni beslöt att ingripa mot den kommunistiska aggressionen i Korea hälsades detta beslut med glädje och tacksamhet i alla demokratiska stater. Genom att hejda kommunisterna i Korea skyddade USA, sade man, även de fria staterna i Europa från angrepp och bidrog så långt möjligt att säkra världsfreden på lång sikt. Då efter månader av reträtt inför överlägsna styrkor MacArthur lyckades besegra de nordkoreanska arméerna stärktes denna stämning av tillförsikt och tro på USA som den fria världens värn. Segern gällde inte bara en liten del av den yttersta Östern, utan Västeuropa och friheten över huvud: världen är en enhet, och kampen mot den totalitära angreppsviljan kan med resultat för det hela föras likaväl i Korea som vid gränsen mellan zonerna i Tyskland.

Det fruktansvärda nederlaget för en vecka sedan vars följder dag för dag upprullas har lett till en väl förståelig förskjutning av opinionen. Sviker inte USA Europa genom koncentration på det koreanska problemet, om en dylik koncentration medför en så väldig insats som nu tycks behövlig frågas det. Är det inte bättre att även med stora eftergifter likvidera den östasiatiska konflikten för att samla försvaret till den fästning som måste hållas, till Europa, v å r t Europa? Det är den frågeställningen som ger bakgrunden till dagens debatt och till förhandlingarna mellan först Englands och Frankrikes och nu Englands och USA:s statsledare. Då Attlee reser till Washington är det som det hotade Europas ombud hos den amerikanske beskyddaren.

En parallell från Hitlertiden faller i ögonen. Då England i maj 1938 — efter vad det allmänt ansågs — genom krigshot förmådde Hitler att skrinlägga sin plan på en aktion mot Tjeckoslovakien jublade man i demokratierna. Fyra månader senare, då planen ånyo togs upp och snabbt realiserades, var det fruktan som dominerade. Nu jublade man i stället över eftergifterna, över München. Tjeckoslovakien, som under en kort tid varit symbolen för en frihet som måste skyddas, blev ett litet okänt land i Mellaneuropa, för vilket det inte lönade sig att offra franska och engelska soldater. På samma sätt håller det nu på att gå med Korea; världen har blivit större, den bastion som det gäller att försvara eller att överge mera avlägsen, men övergången från tillit till rädsla har medfört samma förändring av stämningsläget.

Alla hoppas vi att de förhandlingar som nu förs i olika sammanhang skall leda till att konflikten avvecklas i stället för att spridas. Men en sådan avveckling skulle under vissa förhållanden kunna öka faran för framtiden, särskilt om den för USA framstod som något slags uppgivelse under europeisk påtryckning. Den uppfattning som var förhärskande före det senaste stora nederlaget är likväl den väsentliga: en ny framgång för den kommunistiska aggressionen, allra helst om den är erkänd och godtagen, måste stimulera denna aggression och kan i dagens läge väntas försvaga motståndsviljan och motståndskraften i de hotade staterna. Utan svärdslag har kommunismen efter kriget vunnit ofantliga framgångar i Europa och Asien; småningom förde dessa aktioner till proklamerandet av en fast avvärjningspolitik från USA:s sida, till Atlantpakten och till ett allmänt närmande i det gemensamma försvarets tecken mellan demokratierna. Om vid första militära påfrestning denna politik bryter samman och särskilt om det beskyddade Västeuropa i panikstämning driver USA att uppge den, kan följderna bli katastrofala.

En eftergiftspolitik av denna art skulle först och främst egga den kommunistiska expansionen och stärka de kommunistiska regimernas prestige. Godtas de rysk-kinesiska fordringarna, kommer dessa länders propaganda — det kan väl ingen betvivla — att tala om avgörande segrar och ett sammanbrott för USA och Förenta nationerna. Ett totalt nederlag i Korea, vare sig genom militärt besegrande eller eftergifter, måste komma en stor del av Asien att framstå som ett lättvunnet byte för kommunismen. Efter Korea följer Indokina, Siam, Burma, Indien, Indonesien och Persien; det kan till och med antas att dessa länder till stor del kan erövras utan krig, eftersom deras tro på hjälp och därmed på ett framgångsrikt motstånd förstörts; vad den kommunistiska missnöjespropagandan inte kunnat vinna kommer att inhöstas av den rena défaitismen.

Ett sådant fiasko skulle man söka dölja genom tal om en strategisk reträtt till det område som inte får överges åt fienden, till Västeuropa. Och utan tvivel kommer Västeuropas folk att i naturlig nationell egoism med jämnmod se tyranniets seger i Asien, liksom dessa folk redan vänjt sig vid att tio öst- och mellaneuropeiska stater översvämmats av kommunismen. Men tron på hjälp från USA, på sammanhållningens värde, på möjligheten att stå emot måste även här försvagas eller frätas sönder. Tror någon att de opinioner som nu begär konfliktens biläggning till priset av amerikansk kapitulation i morgon skall ivrigt verka för en sammansvetsning av Västerlandet, om deras krav av i dag blir uppfyllda? Tvärtom: de eftergifter som begärs blir framställda som nya bevis för USA:s oförmåga, som motiv för ovillkorlig neutralitet, för undfallenhet mot den världsmakt som vunnit dagens seger genom agenter, men i morgon själv kan framträda på arenan.

I USA, som är den fria världens enda starka stöd, måste en underkastelse framkalla lika farliga stämningar, därest den framtvingats av europeiska krav eller ter sig framtvingad av dessa. Den isolationism som i Europa snarare ser en belastning än en tillgång för det amerikanska försvaret måste växa i styrka om europeisk défaitism förmår USA till ren kapitulation. Varför hejda reträtten vid Europa, som från amerikansk synpunkt dock måste förbli ett brohuvud, varför inte fortsätta till huvudfästningen, till Amerika bakom den atlantiska vallgraven?

Dessa faror, inte blott de omedelbara riskerna, måste hållas i minnet i dagens debatt. En eftergiftspolitik av angiven karaktär kan betyda lättnad för ögonblicket och undergång i en nära framtid.

Berlin,

som under tolv år varit tyranniets centrum, har sedan nazismens fall visat sig förtjäna äran av att vara frihetens och västerlandets utpost. Söndagens val utgör en lysande bekräftelse på det omringade Västberlins motståndskraft. Valdeltagandet var 90,4 proc., trots att kommunisterna saboterade valet. Vid 1948 års val, då kommunisterna likaledes uppmanade till röststrejk, var valdeltagandet 88 proc. År 1946, då kommunisterna deltog under beteckningen socialistiskt enhetsparti, erövrade de vid 86 proc. valdeltagande nära 20 proc. av rösterna. Den ryska terrorn i Östtyskland och det ryska hotet mot Västberlin har alltså oavbrutet stärkt den demokratiska opinionen. I belysningen av denna utveckling blir det klart hur totalt fiktiv anslutningen till den kommunistiska enhetslistan är i den ryska zonen.

I övrigt förtjänar betonas att socialdemokraterna, som vid en rad tyska val under senare tid gått framåt, i Berlin sett sin valmanskår minskad från 60 till under 45 proc., medan det liberala partiet (FDP) nära nog fördubblat sitt relativa röstetal (23,1 proc.) och de kristliga demokraterna någorlunda hållit sin ställning (24,7 proc.). Åtminstone till en del antas denna förskjutning bero på att den socialdemokratiska propagandan mot upprustning försvagat partiets ställning i denna stad, som lever i särskilt stark oro för en rysk aggression. En rad partier som tidigare inte uppträtt i Berlin (det konservativa "tyska partiet" och flyktingspartiet i första rummet) har inte kunnat hota de tre stora och klart demokratiska partiernas ställning. I det hela är valet en seger för den tyska folkstyrelsen och ett förkrossande nederlag för extremister av alla kategorier.

Pastor Joh. W. Johnsson har i Expressen

utsatts för ett våldsamt angrepp därför att pastorn i ett personligt brev till en av tidningens skribenter beklagat sig över av denna skribent framförd kritik mot Stadsmissionens handläggande av ett socialvårdsärende. Enligt Expressen har pastorn gjort sig skyldig till sådant övergrepp mot tryckfriheten att han, därest han varit statstjänsteman, inte skulle ha undgått ett ingripande från justitieombudsmannen.

Även om Expressens skribent i sin kritik av Stadsmissionen synes ha stött sig på uppgifter från en klient med uppenbart starkt nervös läggning och inte bekvämat sig att höra den andra parten i målet — i själva verket använder man på Stadsmissionen frutiteln till ogifta kvinnor som har barn — och även om pastor Johnsson inte, såsom Expressen säger, hotat med några repressalier mot artikelförfattaren eller mot den socialbyrå där hon är anställd, måste pastorns aktion betecknas som mindre lämplig. Direkt olämpligt var det att i slutet av brevet antyda något om kommande samtal med socialvårdsdirektören och socialborgarrådet i händelse artikelförfattaren vägrade att utagera saken med den kritiserade tjänstemannen inom missionen.

Att pastor Johnsson skulle ha trätt eller, än värre, haft för avsikt att träda tryckfrihetsförordningen för nära kan emellertid inte göras gällande så länge han inte påfordrat någon åtgärd mot skribenten, utan endast i ett privatbrev framfört klagomål mot det skedda — en sak som ofta förekommer.

PRESSGRANNAR

På den ryska sidan råder besinning och fredsvilja, sade advokat Georg Branting vid Svensk-ryska sällskapets 15-årsjubileum. Talet om järnridå är bara nonsens. Östergötlands Dagblad (h), som lyssnat på honom — genom Ny Dags välvilliga förmedling —, finner att det var hr Brantings mening att det är pressen och litteraturen i den fria världen som tvingar skygglappar och färgade glasögon på de stackars godtrogna folken, så att de inte ser det ryska samhällets förträfflighet och hur fredsvänliga bolsjevikerna är:

Där fick bl. a. Morgon-Tidningen!... Är det i fredens intresse som ryssarna skapat en manstark "folkpolis" i Östtyskland, utrustad med så märkliga polisvapen som pansarvagnar — efter vad det uppges även flyg och flottenheter — och t. o. m. pansartåg? Advokat Branting vet om allt detta. Han ser i de ryska maktutvidgningarna på andra folks bekostnad en fredsverksamhet efter sitt kynne. Det måste betyda att han med vemod ser ett fortfarande självständigt Sverige, att bl. a. Polens och de baltiska staternas undertryckande med vapenmakt är bevis för rysk fredsvilja. Han offrar utan att blinka den folkens självbestämmanderätt som hans store fader slogs för in i det sista.

Det är inte betydelselöst att en man med sådana frihetsfientliga och djupt antidemokratiska åsikter alltjämt anses skickad att företräda den svenska socialdemokratin.

Det verkligt värdefulla arvet efter Hjalmar Branting borde vårdas bättre, framhåller den citerade tidningen, särskilt i tider som dessa, då än en gång en militärmakt av första ordningen hotar den frihet som ännu finns kvar och som även socialdemokratin vill värna.

Efter sitt jubileumsfirande riktar Svenska Morgonbladet ett tack till alla som kommit med uppmuntrande hälsningar, inte minst från liberalt håll:

Själva lösenordet i vårt program skulle kunna karaktäriseras med ett enda ord: friheten. Frikyrkorörelsen startade som den stora religiösa frihetsrörelsen, mot kyrklig intolerans, mot religiös slentrian, mot döda former utan liv och anda. Och politiskt har liberalismen mest konsekvent fört frihetens talan mot statsdirigering och allmänt förmynderskap. Det fria initiativet, rätten att få göra sin gärning utan tusen och åter tusen ingripanden och restriktioner, har förefallit oss vara ett värde värt att skyddas i tider, då allt skall sättas i system, allt rutas in, alla fösas samman i bestämda fållor. Att speciellt under det sista världskrigets hårda famntag friheten på det utrikespolitiska området skulle bli vår paroll, är icke svårt att förstå.

Oppositionen — även den politiska oppositionen — är icke något nödvändigt ont, utan något positivt gott, om nämligen oppositionen syftar till att bygga upp och inte till att riva ner och om den föres med sådan tolerans och vidsynthet att inte de enskilda människorna tar skada:

En av våra värderade presskolleger gratulerar oss för, att vi inte längre är "regeringsorgan" som tidigare en gång i tiden. Vi instämmer. Den rollen passade oss aldrig riktigt väl. Frihet även gentemot det egna partiet, rätt att berömma eller kritisera, att acceptera eller förkasta efter egen prövning, detta är den livsluft, som bäst passar en fri och obunden tidning.

Där trivs liberala tidningar bäst, vare sig de företräder ett religiöst program eller inte. Därför går det också så bra att samarbeta med Svenska Morgonbladet: gemensamma strävanden träder i förgrunden.

Att riksdagen skall besluta ett nytt slags högskola för lärarutbildning utan att hysa någon mening om hur en dylik högskola skall vara inrättad, betecknar Svenska Dagbladet (h) som höjden av meningslöshet:

Varför denna oklarhet i formuleringarna, denna ständigt återkommande vaghet i planeringen för framtiden? "En dunkelt tänkt reform av lärarutbildningen är knappast det som man väntar som slutresultat av åratals utredningsarbete", säger Folkskollärarnas tidning. Göra det politiska läget och löftena från skördetiden det omöjligt att vänta med propositionerna [illegible]

[illegible]

Försvarsanslagen tillstyrkta, utskottet vill ha mer radar

Statsutskottet tillstyrker regeringens förslag till förstärkning av försvarsberedskapen, bl. a. nya bemyndiganden att anskaffa materiel för 59 milj. kr. och 65 milj. kr. till likvidering av materielbeställningar. Utskottets borgerliga ledamöter föreslår i reservationer bl. a. ökning av antalet reservfänrikar med 300 och förbättrad utbildning av gruppchefer.

Beträffande frågan om forcering av pågående materielleveranser framhåller utskottet att man givetvis under vissa förhållanden icke kan bortse från ett motionsvis framfört förslag om prioritet för viss försvarsmateriel. Tvångsingripanden bör dock enligt utskottets mening såvitt möjligt undvikas. Utskottet förutsätter att regeringen har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga och därvid i tvångsmål icke lämnar prioritetsalternativet obeaktat.

En under utredning i marinförvaltningen liggande fråga om anskaffning, utöver vad regeringen nu föreslagit, av viss teknisk materiel, däribland radar, anser utskottet vara av så vital betydelse för våra försvarskrafters effektiva utnyttjande att den bör ägnas synnerlig uppmärksamhet av regeringen. Därvid bör särskilt beaktas möjligheten att utnyttja äldre anslag och, tillfälligt, redan lämnade bemyndiganden.

Reservationer har vid några punkter avgivits av utskottets samtliga borgerliga ledamöter. I fråga om flygvapnet yrkas i anslutning till motioner att för ökning av flygindustrins leveranstakt regeringen skall bemyndigas beställa en verktygssats inom en kostnadsram av 2 milj. kr. och att samma belopp anvisas på tilläggsstat. Vidare föreslås att regeringen skall ompröva frågan om en snabbare komplettering av nattjaktflottiljens flygplansbestånd. Samma reservanter begär ökning av antalet reservfänrikar vid armén dels genom en engångsuttagning i år av 200 reservfänrikar bland det rekryteringsmaterial som på grund av platsbrist måst avvisas under åren 1948—1950, dels att antalet under år 1951 i vanlig ordning antagna fänrikar i reserven ökas från 250 till 350.

Förlängd gruppchefsutbildning

I fråga om gruppchefsutbildningen erinrar utskottets folkparti- och bondeförbundsrepresentanter att proposition härom torde kunna läggas fram redan till nästa års riksdag. Det är synnerligen önskvärt att förlängd gruppchefsutbildning kan anordnas redan hösten 1951, varvid det är angeläget att gruppcheferna i åldersklasserna 1947 och 1948 får sådan utbildning att de vid krig blir bättre skickade att bekläda sina ansvarsfulla befattningar. Högerrepresentanterna förordar att regeringen snarast för riksdagen framlägger förslag till sådana ändringar i värnpliktslagen att kompletterande utbildning för gruppchefer kan anordnas.

Högerns representanter i utskottet yrkar slutligen i anslutning till motioner att till befästningsarbeten skall anvisas 20 milj. kr. på tilläggsstat.

Flottans tullfrihet. Statsutskottet tillstyrker statsrevisorernas förslag att åtgärder vidtas för att flottans fartyg på utgående resa, varunder utländsk hamn icke skall anlöpas, undantas från rätten till tull- och skattefrihet för proviantutrustningen.

Kaffeimporten

— Våra inkomster på kronkontot är inte tillräckliga för att betala allt det brasilianska kaffe vi skulle vilja köpa. Möjligheterna att köpa kaffe mot annan valuta än kronor är begränsade — såvida vi inte vill använda dollar.

Detta besked fick folkpartisten fröken Vinge av handelsministern på tisdagen. Vi får visserligen köpa kaffe av vad slag det vara må mot betalning i kronor, men förutsättningen är att köpen går över kronkontot i riksbanken. Och vi måste se till att vi inte överskrider det "tak" på 72 milj. kr. som stipulerats för det kontot. Går vår skuld över den summan, måste vi betala i dollar. Brasilianerna har visserligen medgivit viss export mot pund, men från det medgivandet har undantagits bl. a. allt Santoskaffe.

Bostadsbidragen. Med hänsyn till inkomstnivåns stegring under de senare åren och de väntade inkomstökningarna nästa år bör reglerna om inkomstprövningen för bostadsbidrag tämligen snart överses, yttrade socialministern som svar på hr Petréns (fp) interpellation.

Bidraget upphör numera att utgå om makarnas sammanlagda beskattningsbara inkomst under två på varandra följande år överstigit den fastställda inkomstgränsen (6.000 kr. beskattningsbar inkomst för familj med två barn) med mer än 50 procent eller om inkomsten under ett år överstigit inkomstgränsen med mer än 100 procent och inkomsthöjningen inte kan anses vara tillfällig.

Hr Petrén betonade att de nya principerna är en överraskning. De bör bringas till allmän kännedom. Av rädsla för att mista bidragen kan folk vägra ta extraarbete eller avsäga sig löneförhöjning. Detta är inte bra för produktiviteten i landet.

Livräddningsberedskapen. Den danska lastångaren "J. P. Suhrs" för-[illegible] anledde hr Mårtensson i Smedstorp (fp) att på tisdagen i en interpellation till handelsministern efterlysa en bättre beredskap inom livräddningsväsendet. Det är egendomligt att ångarens nödsignaler förmedlades till Malmö över Farsund i Norge och att varken Karlskrona, Malmö eller de danska radiostationerna uppfattat nödsignalerna.

Hr Ohlins interpellation. Finansministern räknar med att på onsda-[illegible] Bertil Ohlins interpellation om ett stabiliseringsprogram på det ekonomiska området.

Riksdagens kamrar sammanträder på onsdagen kl. 11 till arbetsplenum. På den långa föredragningslistan, som möjligen kräver ett extra plenum på torsdagen, står bl. a. strandlagen, enhetsskolans ledning och lärarutbildning, lönereglering för lärare vid privatskolor, folkhögskolor och lantbruksskolor, utdelningsstoppet, restitution av bensinskatt och snabbprotokollen i kamrarna.

Göteborgsförhandlingar om nordisk luftfart.

Representanter för Danmarks, Norges och Sveriges luftfartsmyndigheter samlades på tisdagen i Göteborg för att dryfta bl. a. ett luftfartsavtal för Norden. Man sammanträdde först på Torslanda flygfält och reste därefter in till Göteborg, där överläggningar skall hållas under ytterligare två dagar. En kommuniké om förhandlingarna kan väntas på torsdagen. (TT. Göteborg.)

Riksdagssammanträden

Onsdagen den 6 december 1950.
Första Kammaren kl. 11 f. m.
Andra Kammaren kl. 11 f. m.
Kanslideputerade kl. 2 e. m.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagensnyheter.
Postgiro nummer 1616 (för annonser) 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten. Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kihlberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Heilborn
PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad .. 5:25 Kvartal .. 15:25
Halvår .. 30:— Helår .... 60:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 12/5 1950 gäller året ut. Ny annonsprislista fr. o. m. jan. 1951 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Sthlm.

Om resor i åttiotalets idylliska Europa, om världsstjärnor på kontinentens berömda teaterscener, om den stormiga regissörstiden vid Nya Teatern i Stockholm berättar
Harald Molander
UNGDOM OCH RESOR 1858—1886
Brev och anteckningar utgivna av Olof Molander
17:50. Rikt illustr.
BONNIERS

Kultiverad UNDERHÅLLNING
TREVLIGA JULBÖCKER — JULBÖCKER — TREVLIGA JULBÖCKER

Pearl Buck
FRÄNDER
"... ett ämne som på ett lyckligt sätt låter henne utveckla psykologisk insikt och social skarpsinne..."
Anders Österling i ST
13:50, inb. 17:50
R. C. Hutchinson
OCH ALDRIG MÖTAS DE TVÅ
"En modern uppsättning Dickensfigurer, alla utmärkt tecknade med den blandning av varmt hjärta och road cynism som är klassisk i engelsk romankonst."
Jan Olof Olsson i DN
22:—, inb. 28:—
J. P. Marquand
INGEN ÅTERVÄNDO
"... för den kräsne läsaren en angenäm bekantskap ... en fängslande och givande bok."
SDS
16:50, inb. 21:50
Charles Morgan
FLODLINJEN
"... har en stark spänning, särskilt i det inre skeendet, så som just han kan, suveränare än de flesta."
Siri Thorngren Olin i AT
8:75, inb. 12:50
BONNIERS

Den stora biografin om
Karin Boye
får starkt beröm:

"Biografin är föremålet värdig: djupt inträngande, djupt allvarlig, fin och lojal ... Bland det ärligaste och öppnaste som skrivits på svenska i så känslade ömtåliga ting."
Erik Hj. Linder i ST
Margit Abenius
DRABBAD AV RENHET
En bok om Karin Boyes liv och diktning
Illustr. 18:—, inb. 23:—
BONNIERS

HYLLOR
praktiska konstruktioner för kontor arkiv bibliotek laboratorier butiker privatinredn.

Sparrings Försäljningsavd.
Karlavägen 89 — Stockholm Ö
Tel. 67 36 50 - 67 76 75 - 67 76 81

Victor Svanberg i ST:
"En bildskarp åskådlighet och berättad med ett svepande crescendo, som mästare kunde avundas denne nybörjare ... Han kan det han skriver och han kan konsten att skriva."

Nils Parling
MOTORSÅGEN
12:—
TIDEN

13:e tusendet
Gabriel Jönsson i SDS:
"Spännande och strikt komponerad... De romansluskare som han har uppmannat blir långt ifrån besvikna i år... Något av den inlevelse och finess, som man tidigare sett prov på i författarens halvt självbiografiska bok 'De gröna åren'."
CRONIN
FÅNGEN

10:50, inb. 15:-
TIDEN

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.